

Rahvanäitelava

Praktiline ajakiri
väketeatrite lavakunsti arendamiseks

Nr. 5

Ilmub käesoleval aastal 8 numbrit. Abonentidele aastatellimishind Kr. 4.80. Välismaale Kr. 6.— Toimetus ja talitus: S. Karja 19-7. Telef. 445-94 Postkast nr. 335. Tallinn. Posti jooksev arve nr. 58

1931

Näitemängust suurelmaal ja Saaremaal

J. Metua

Pärnumaa hariduskongressil 15. märtsil s. a. kaebas J. Luur, et pidudel on joomine, toorus, ülbus ja pussitamised. Miks on see nii? Sajad seltsid ja liidud teevad igapäev kibedasti haridustööd ja selle töö tagajärg — joomine ja ulakused! On meie rahvas tõesti nii alavääruslik, kelle päale ükski haridustöö ei mõju! Ei tahaks seda uskuda. Muist süüdi on ikka ka haridustöötegitajatel enestel. Nende süü seisab mõnikord just selles, et nad kipuvad rahvast kangesti harima ja kasvatama. Kus vaja oleks rahvast hääde lõbudega lõbustada, et ta halbadest lõbudest loobuks sääl „tegelased“ aina harivad ja harivad. Üks näide sellest pääletikkuvast harimisest on Haridusliidu kirjastatud näidendid. Võtame Mändmetsa „Ebajumala“. See näitekirjanduslik väärnähtus tunnistati meie „asjatundjate“ poolt maalavadele kohaseks ja krooniti auhinnaga. Ka „Moodne Kain“ sai Haridusliidu autoriteedi poolt soovitusel. Maalavad omas naiivsuses ehk usuvadki „asjatundjaid“ ja mängivad „Ebajumalat“ ja „Moodsat Kaini“, kuid tagajärg on, et rahvas näitemängust võõrdub ja kui ta näitemängust võõrdub siis ta otsib omale huvi joomises ja ulakustes. Võidakse vastata: Haridusliit andis ka „Lauluisa ja Kirjanetsi“, kuid küsime, kas seegi teos sobib

maalavadele. See teos on õrn, — väga õrn. Seda peavad käsitama kunstnikud — Lauter ja Vilmer. Aga kus on maalavadel Lauterid ja Vilmerid!? Kas Kreutzwald ja Koidula maalaval ei kujune niisugusteks, et see eestlase rahvustundele otse valus. Nii tuleb tegelikus elus välja, et auhinnaga kroonitud teosed etendavad maapubliku seas ainult ulakust.

Kui nüüd maalavad „asjatundjaid“ enam usaldada ei või, siis on nad sunnitud omapääd tegutsema. Selle juures on hädaoht sattuda ühest äärmusest teise. Millegi pärast on sissejuurdunud vana eelarvamine, et hää näitemäng on see kus hästi naerda saab. Ei panda tähelegi, et naeru ja naeru vahel on suur vahe. Kui näiteks keegi seltskonnas olles püksid maha laseb siis ajab see ju ka naerma, aga ometi meie põlgame sarnast naeru, sest see on maitsetu ja labane ja keegi ei soovi seltskonnas olles sarnast etendust näha. Näitelavadel aga pakutakse tihti sarnaseid maitsetuid ja labaseid etendusi, sest maalavade näitlejad ei saa ega suuda repertuaari valikusse süveneda sügavamalt vaid mõnikord võetakse mängimiseks teos, mis aga esimesel läbilugemisel hästi naljakas paistab, küsimata, millisest sordist see nali on.

Samal hariduskongressil räägiti ka selle

üle, et meil sobivad lavateosed puuduvad ja sellepärast ollakse nagu sunnitud „7 puudast ämma“ mängima. See on juba vana jutt, millest ikka ja alati räägitakse, kuid tõelikult ei olegi meil sobivatest näidenditest puudus. Puuduvad ainult inimesed, kes olemas olevast kahest tuhandest näidendist oskaksid sada teost maalavade jaoks välja valida. See on paha, et meil näidendeid on nii hirmus palju, valimine muutub aegaviitvaks tööks.

Maalavadele sobivaid teoseid on aga meil küllalt. Üsna õieti ütleb A. Arry „Rahvanäitelava“ eelmises numbris, et ka lihtsast tähtsuseta näidendist saab korrapärast suutäit ja naudingut valmistada. Kui aga püütakse ja osatakse.

Milline tähtsus on repertuaari valikul seda näitavad Saaremaa olud. Kuue aasta eest olid näitemängu olud Saaremaal samasugused nagu need nüüd olla Pärnumaal. Näitemängust ei hoolitud, peole mindi tantsuma, joodi ja tehti ulakusi. Siis seadis Kuresaare Eesti Selts maalavade jaoks ametisse dramaturgi. See tutvunes inimeste ja oludega ja saadud kogemuste põhjal asus tööle — andes igasugu nõu ja juhatusi ja mis peaasi — valis maalavade jaoks näidendeid. Tööst oli silmanähtav kasu. Tänapäeval Saaremaa kubiseb näitemängu etendustest ja etendused ise kubisevad publikust. Mõndagi teost mängitakse kaks korda sest et ühele etendusele kõik soovijad ei mahu. Mis aga kõige tähtsam — ulakused on pidudel peaaegu täiesti kadunud. Endised pussikangelased on muutunud viisa-

kateks inimesteks. Liikudes maapidudel on tundmus, et viibid viisakas seltskonnas, kus üldine kord ei jäta midagi soovida.

Kuid mitte ainult naljamäng ei lõbusta, ka draama teeb seda. Saaremaal on kohti, (näit. Torgu) kus eelistatakse just draamat. Inimestel on mingi hingeline tarvidus vahest nutta. Palvevennad kasutavad seda inimhinge omadust oma huvides kuid oma nutu kultusega nad hävitavad mõistust. Palju kasulikum nutt on juba see, mis teatris nutetakse. See nutt ei hävita mõistust vaid teritab seda. Kuna draama on ikka üks „örn“ asi — nõuab häid näitlejaid ja hääd juhatusi siis igalpool ei saada draamaga küllalt hästi hakkama. See ongi põhjus, miks draama ikka tahaplaanile on surutud.

Lõpuks on eelarvamine tekkinud nagu ei meeldiks draama kui niisugune publikule üldse. See eelarvamine on ekslik. Maa publik on isegi väga vastuvõtlik igale draamale, kui see vähegi tema maitsele ja arusaamisele vastab. Kui aga publikut sunnitakse kuulama ühel peol „Ebajumala“ igavaid targutusi ja teisel peol „7 puudast ämma“ mõttetuid labasusi siis on üsna loomulik, et kolmandale peole publik enam ei lähegi, olgu sääl siis näidend hää ehk halb. Siis ostetakse pääsetähe asemel liiter viina ja tehakse ulakusi ning käes ongi seisukord, mille üle Pärnumaa hariduskongressil kaebas J. Luur. Repertuaari valik maalavadele peaks sündima kavakindlalt ja sihikindlalt aga mitte juhusliselt ühest äärmusest teise nagu seni.

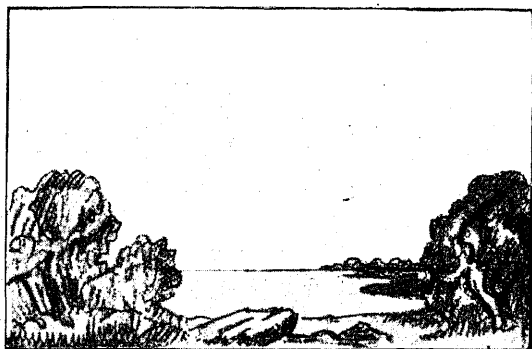

Praktilise väikelava tüüp

A. Tuurand

Nende dekoratsiooneseemete paigutamine laval annab jälle terve hulga kombinatsioonivõimalusi. Kui näiteks horitsondi ette paneme rannaviiru ja selle kahele poole nurkadesse pöösad, neist veel ettepoole kivid, siis saame rannapildi, nagu seda kujutab joonis nr. 10.

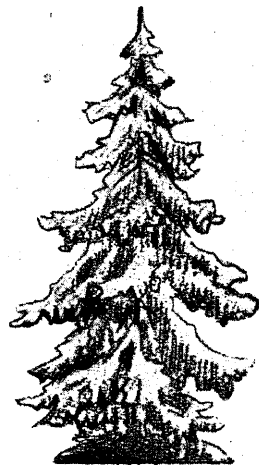
Joonis nr. 10.

Kuid mitte esemete ümberpaigutamine ei loo soovitud piltide-muuteid, seks võib ühtlasi tarvitada ka, näiteks, lavavalgust. Kui näiteks, ühes muutes oli selge, pilvitu taevas, võib teise muute taevas olla pilvine. Samuti võib värvilise valgustuse laskmisega puudele ja pöösastele anda hoopis erinevaid lavamuuteid.

Kui aga lavapilt ei nõua järvekallast, on meie töö maastiku teisendamisel õige väike. Rannaviirg tuleb kõrvaldada, tema asukoht varjata kas madala pöösastega ehk kivistikuga. (See varjamine on tarvilik horitsondi

alumise serva katmiseks.) Ehk kui lava nõuab lagedat põllumaastikku vaatega põldudele, siis tuleb veeviiru asemele (võimalik ka selle teisele küljele) joonistada põldmaastikpilt.

Muidugi — kui võimalusi, muretsetagu sääraseid dekoratsioonesemeid juba ette rohkem valmis, et lavapiltide muuted tuleksid rohkem kirevamad ja mitmekülgsamad. Pääle igasuguste pöösaste peaks leiduma üksikuid puid. Nii on kahtlemata väga tarvilik üksik kuusepuu (joonis nr. 11)

Joonis nr. 11.

ja mitmekesistamise suhtes ka üksik vana puutüvi — (joonis nr. 12).

On meil need paar nimetatud dekoratsiooneseimet olemas, on uue maastiku kujundamine kerge, päälegi on maastiku pilt eelmistest pildest märksa erinevam. Nõnda siis võime paigutada rannaviiru ette vasakule üksiku pöösa (joonis nr. 3 või 8), sellest ettepoole veidi paremale üksiku kuuse (joonis nr. 11), kuuse tüve jalale suurema kivi (joonis nr. 5), paremale nurka taga-poolse vana puutüve, (joonis nr. 12) ja selle ette väiksema kivi (joonis nr. 9). Nõnda

saamegi eelmistest hoopis erineva maastiku, nagu sellest annab kujutelu lavapilt joonisel nr. 13. (Toodud dekoratsiooneseemetega võib teha mitmeid üks-teisest erinevaid kombinatsioone.

Joonis nr. 12.

Eeltoodud esemed on kõige vajalikumad eriti selle näituse juures, millise alul tööme. Et aga näidendites tegemist on vägamitmesuguste maastikkudega (lage väli, tihe lepavõsastik, kuusepadrik, müür põõsastega, aid ilupõõsastega, roosipeenrad, sirelid, toomed jne.), siis muidugi on nende kõikide korraga muretsemine võimatu, vaid neid tuleb valmistada vajaduse järele. Ja pole sugugi kahtlust, et säärased „värskelt värvitud“ dekoratsiooneseemikesed annavad tervele lavapildile silmatorkava värskuse ja elevuse.

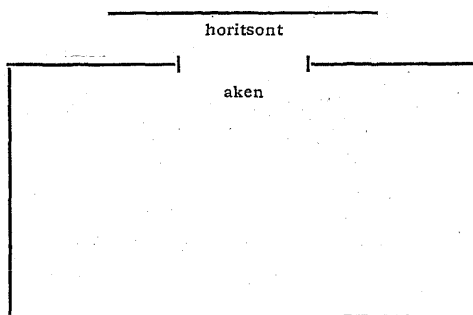

Joonis nr. 13.

Ülaltoodust näeme, kui võrra hõlpsaks muutub nüüd nende looduspiltide lavakujutamine, millised varem, maalitud horisondi juures, moodustusid lavastamise pää-raskuse. Ühtlasi saame võrratult rohkem elustada igasugu looduseffekte.

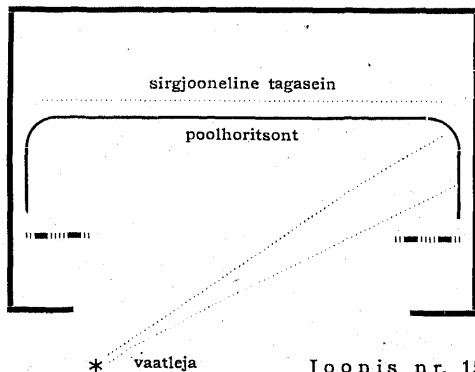
Nagu varem juba kord öeldud, tuntakse ring- ja poolhorisonte. Väikelaval, kus

ruumi puudusel kõike abinõusid püütakse lihtsustada, võtab ka poolhorisont oma ringjoonelise kujuga küllaldaselt suure ruumi. Tekib tahtmatult küsimus: kas ei võiks horisont olla sirgtaapinnaline, nagu seda on kinoekraan? Muidugi, kus ruum teisiti ei luba, saab läbi ajada ka sellasega, kuid iga tahe kuigi praktiline sarnane ekraanitaoline tagasein pole, seda esijoones katmise mõttes*). Sääb sobib ta veelgi, kui näiteks lava kujutab tuba ja tagaseinas olevast laiast rõduaknast peab paistma osa taevast. (Joonis nr. 14).

Joonis nr. 14.

Sobib ta käesoleval juhul seepärast, et tal on katta laval võimalikult väikene osa — ainult akna laius. Kuid maastiku piltide juures, kus näiteks lava peab kujutama lagetat pöldmaastikku, võib kergesti juhtuda, et horisont (sirgjooneline) küllaldaselt ei kata lava tagakülge.

Joonis nr. 15.

(Järgneb.)

*) Kuna sirgjooneline horisont tarvitab märksa rohkem külgakatteid.

Unts Andersoni unenägu

S. Raudsepa jant 2 vaatuses*

Esimese vaatuse tegelased

Unts Anderson, würtspoodnik.
Maie, tema naine.
Soop, joodik kingsepp.
Noorpreili, kaubatarwitaja.

Esimene waatus

Würtspoodniku tagakamber. Raks käiku. Üks totta, teine poodi. Wana-aasta õhtu.

Unts istub ajalehega tugitoolis. Maie ümised koraali, end kirikuminekuts ehtides.

Unts (toeb). „Ablesjinnia päälinnas Udi-nababas krooniti neegus Rastawaar keisrite keisriks. Ta astus kroonile Hele-Sassi nime all. Kroonimise tseremooria tuletas meelde muinasjuttu tuhat ja üheft ööft.“ (Maie laulust närveeritud.)
Kuule, eit, kas tõesti selleta ei saa?

Maie. Selleta — mis selleta?

Unts. Selle laaluta, neh!

Maie. Kristlikus majas kallil pühal ei tohi jumala sõna —

Unts. No, Ioe seda sõna — see on ikka nagu inimese moodi kõnelemine. Aga joru, see igawene jorutamine.

Maie. Unts, see on koraal!?

Unts. No koraal! Seda'p ütlenigi, et kõrwus huugab ja ulub hommikust õhtuni — see teeb hulluks!

* Selle näidendi ettefande-materjali ja mänguloo annab L. Mutju Teaterkirjastusäri Tallinnas. Vaata ettefandmine teelatud.

Maie. Püsti pagan ja olid, kui su wõtsin.

Unts. Wõtsid — kus mul wõtja. . .

Maie. Ja paganaks oled jäänd. Ei püsi-ega ussirohi akka su pääle. Ei seofse ingest küll elulooma saa uues Ceruusalemas.

Unts. Jäta see — Ceruusalem! Elame päris püsti Pelgulinnas. Würtspoodnik Unts Anderson, see on kõik. — Kuhu ja end ehid?

Maie. Wana-aasta õhtu — üks ristiinime tõtta kiriku.

Unts. Kiriku? Sinna ja kõlbab. Saab su koraalilt pisut puhkust. (Eugemist alates.) Kroonimise tseremooria tuletas meelde muinasjuttu tuhat ja üheft ööft —

Maie. Antsuke, kulla mees, tule õite kaasa!

Unts. Mõh!

Maie. Jumal nõuab aru me pattudest, mis aasta jooksul tehtud. Astume ta ette, mees ja naine nagu oleme — ta on helde ja annab andeks. . .

Unts. Üks igawene sehwti asi — pole mul aega olnud pattu teha. Kauplen auja protsendiga. Wetslid õiendan tähtajal. Kui üleaja kauplesin, maksin trahwi kinni. Kahte nahka ei lasse ühe patu pärast wõtta. Kuradi kunded wõtawad wõlgu ja kaowad ära. Minu süda peab wõõra patu pärast waewlema! Et jumal üldse seofsed inimesed on maailma loonud, kes Unts Andersoni naha pääl liugu lafewad. (Toeb.) Kroonimise tseremooria tuletas meelde muinasjuttu tuhat ja üheft ööft. . .

Soop (joodik kingsepp, ilmub wälsuksest). Õhtust, tere jah! Et see pood sul, Anderson, ka kallil laupäewal lahti ei seija!

Ants. Politseisund! No mis kuulda, kingseppmeister? Aga tee lühidalt, näe leht tahab lugeda!

Soop. Eks filmaseletus ole korraga majast maha kadund. Sul tuletikke poes on.

Ants. Pood on ja tikud on. Aga pole aeg neid anda. Kus ja päewal olid?

Soop. Wägumihkel oli, läks rikke! Pai poeprouate, ole ikka ristiinimene! Mita ligemine kaewust wälja, homme kukud ise sisse.

Maie. Ants, ma toon need tikud poest! — Saab rahu.

Ants. Palju ja neid tikke nii hirmsal kombel tahad?

Soop. No ikka terwe toosi wõtaks ära — esimese waluga!

Ants. Terwe toosi!? Kurat, ühe toosi pärast mu naine oma jalgu ei liiguta!

Soop. Wõtaks pati — kas terwe kasti — aga, näed, kolm senti on westi wahel. . .

Ants. Kolm senti! Oma kolme sendiga tuleb meest narrima!

Maie. Tule, Soop, saad oma toosi. Lasen su poest wälja!

Ants. Lühike igaiühaga, kes sulle kolm senti pihtu pistab!

Maie ja Soop (kaowad poodi).

Ants (tugitoolis süweneb lehesse, loeb). „Kroonimise tseremooria tuletas meelde muinasjuttu tuhat ja üheft ööft. Kõigist Abletsinia nurfadest kogunefid päälinna wee-odool würstid ja wa' salid, et terwitada uut keisrit. Wälismaade esindajate hülgawad ülikonnad segunefid kohalike akristufraatide santastilise riidetusega!“ — Maie! Maie hõ! Mis kuramoorimine see poes on! Wiska sant uksest wälja ja toos tikke selga — lasse sõidab!

Maie (poest tules). Mis ja röögid!

Ants. Tulgu mulle üks hing siia sisse — mitte suud ei lasse teha lahti, kohe näitan uft!

Maie. Ei jina, Ants, ole kellegi kaupmees!

Ants. Mis ma siis olen?

Maie. Ristiinimene ja pole, kaupmees ja pole! Jumala ja kunded peletad ja wiie wersta taha oma äkilise meelega!

Ants. On hullud ajad! Kaupa tahawad saada, raha ei ole. Kraamist saad lahti, raha ei tule! Peksan wiimsed kunded poest wälja —

saab rahu! Aga sinu kingsepp peab oma tikutoosi saama. Kolme sendi eest kuramoori — see peab sul õhtusel ajal olema!

Maie. Sinu juumulku küll keegi ei jõua kasida! . .

Ants (loeb). „Kroonimise tseremooria tuletas meelde muinasjuttu tuhat ja üheft ööft. . .“

Noor preili (astub sisse wälisuksest).

Maie. Ena kanäe!

Preili. Tere õhtust, poemadam — ärge wõtke pahaks!

Maie. Tõttame kiriku — pole praegu aega ilmaliku asjaga rehkelbada, kas pole nii, Ants?

Ants. No — no, kuulame ikka enne ära, mis preilna lausub!

Maie. Preilna? Esimene, kes tuleb, wistan wälja! Kuhu see ukseäntaja jäi?

Ants. Lütarlapsele nüüd esimese lustiga kohe käsi külge panema! See ei sobi! — Kuule, moor, ja jääb wiist kirikusse hiljaks?

Maie. Kuhugi ei lähe ma, ennegu selgub, mida siit üksiku mehe juurest hilisel ajal õksitakse.

Preili. Armas madam, ma tõesti ei ihka te meest!

Maie. Ja mida te siis ihkate? Masama seoksed jo ei tule!

Preili. Tänaft lehte — oleks soowind sisse waadata.

Ants. Seda loen ma ise!

Preili. Kultuurliidu loterii — tänases lehes peawad pääwõidud sees olema!

Maie. Kulbuurlidu!

Ants. Pääwõidud!

Preili. Kellele miljon!

Maie. Miljon!

Ants (lehest õksides). Kus ta siis on?

Maie. Eldeke, meil jo ka pileet!

Preili (tõmbab lehe). Looge siia, ma ise!

Ants (kõrub tagasi). Einoh; ega siis wägise!

Preili (rebides). Näe — näe siin — siin on!

Ants (rebides). Seda tahan oma filmaga näha! . .

Maie (wahale astudes). Mis pugemine see on kahesesi ühe lehe alla!

Preili (lehega põgenedes). Esimene wõit — miljon — pileet 28.777. — Ah! Mofas! Minu

pilet näitab üle 60.000! Nii läks see uue aasta rõõm! . .

U n t s. Maie kurat, kus me pileti!

Maie. Pilet! Nagu puuga pähe löödud — kuhu ma ta panin?

U n t s. Sinu kätte ta jäi — too nüüd välja! (Võhke wahtides.) 28.777. — Wahwanumber!

P r e i l i. Kuid ja nädalaid sai pileti pärast ärewil olnud. Et korraga kukub suur wõit kaela! Ei kuffund!

U n t s. Oli kahju, kui läks mööda, mis?

P r e i l i. Eimese ropfuga löi südame jahedaks küll. Aga nüüd nagu hakkaks lahkuma. Lootus läks, aga muret ja muresemist pole ka enam. Võib päris hooletult uut aastat wastu wõtma minna. Las wõitjad närwifewad, et kuhu panna see hull raha!

Maie. Mingem kõik koos kiriku ja tänagem jumalat, et see koi ja rooste meist nii hästi möödus. — No kuhu ma selle pileti ometi panin!

P r e i l i. Kiriku jaoks olen liialt noor. Lähen parem piduõhtule ja tantsin enese lahedaks. Hääd õhtut ja uut aastat teile kah! (Kra.)

U n t s. No kas saad korra pileti välja?!

Maie. Sa ristiwärk, kui midagi ofsid, ega siis leia! Kuhu ta ometi wõisid panna?

U n t s. Teadagi kuhu — laaluraamatu wahel — wõi piibli. Kui ta jääb pole, siis ta on „Ristiinimese taewateekonna“ wahel. Ja kui ta teekonna wahel ei ole, siis ta on „Saaroni walge roosi“ wahel. Ja kui ta roosi wahel pole. . .

Maie. Piibli wahel, neh!

U n t s. Seda ma sulle laulsin! No loe see number ette!

Maie. Kas loen eest wõi tagant poolt?

U n t s. Ega sa nõiduma hakka, et tagurpidi loed!

Maie. Kaks. . .

U n t s (tujus). Kaks!

Maie. Kahetja. . .

U n t s (tõuswa meeleoluga). Kahetja!

Maie. Seitse. . .

U n t s. Seitse!!

Maie. Veel seitse. . .

U n t s. Seitse!!! Kurat, see klapib kui piibust!

Maie. Wiimne number on kuus.

U n t s. Ää möga!

Maie. Kuus neh!

U n t s. Ülle veel kord kuus ja ma teen sul lõuad sisse!

Maie. Püha ristiwärk — waata ise, et wiimane number on kuus!

U n t s. Kuus ja mitte seitse! Kuus ja mitte seitse! 28.777 wõitis miljoni. Ja sinul on 76. Üks number vähem! (Pääst haarates.) Ah! Ah! Seda ma ei ela üle!

Maie. Sa arwad, et miljon ei tulnud meile?

U n t s. Arwan? See seisab ju trükitud, et ei tulnud!

Maie. Wõi ifegi trükitud! Näe, telli seda lehte, aga looji annab teisele!

U n t s. Teisele! Teisele! Kõik siin maailmas läheb teisele! Ostad pileti. Ja teine inimene ostab pileti. Ja ootate mõlemad õnne. Aga mis õnne ja kunagi oled saand? Kuradi ligemisele läheb kõik. Sina ise oled üksainus. Aga neid ligemisi on maailm ja maad täis.

Maie. Päris ime on mõelda, üks number on vähem!

U n t s. Üks number on vähem — see südant jõõbki! Olets läind see miljon mööda — hästi kaugele tagant ringi — hääd terwiist! Aga ta kurat ronib sulle nina alla! Ja hirwitab sulle näkku, et siruta käpi — et sinu ma olen. Ja kui ta jääb siis juba on ofsetui peos — siis labajupist lipsab minema. Waat, see on, mis paneb närwid mofka!

Maie. Taewas küll, et nii lähedalt libises mööda!

U n t s. Õnn, kurat, nii külje juurest riiwas! U n t s Andersoni, et justu lärja haisu olets tagant tunda!

Maie. Waata vähemaid wõite ka!

U n t s. Mis vähemaid! (Silmitseb.) Kõik wõõrad arwud — kõik kaugead numbrid. Ehk hiljem kirjapuru sisse weab jada senti. Olen ma nende senti sant!

Maie. Teab, kes see õnnelik küll on? See miljonäär!

(Särgneb.)

Imerohi

Lõbus laulumäng talurahwa elust. Chr. Ströbeli tekst ja muusika

(Särg.)

Kati (awab eesriide). Üra siis nii hirmjasti karju! Mis sul meele tuleb?! Sa pead rahulikult lebama, kuni welsker tuleb.

Mihkel. Kuidas sattusin ma siia woodisse? Miks ei maga ma oma kambriis?

Kati. Sa oled ju nii joobnud, et sa midagi ei märka ega tunne.

Mihkel (taisub tõusta, kutub aga jälle tagasi). Aga mis mu paremal säärel wiga on, et ta nii kõwasti igasugu närakatega kinni on seotud? Sarwit söögu, mida te minuga õieti olete teind?

Kati. Ülle parem, mis sa ise endaga teind oled. Oh seda wiletsust ja waesust! Inimene joob enese nii täis, et midagi ei tunne ega mõista. Ja kas sa seda ei tea, et Hans sind eile õõsel koju kandis, sest et ta sind silla juurest jõe ääres murdunud säareluuga ja meelemärkuseta olekus leidis?

Mihkel. Bagana pihta, on see tõsi? Milmule ei tule küll tõesti midagi sarnast meele! Ja just täna, jaanipõhul, pidi see sündima, et ma wälja minna ei saa. Wõige mind tahakambri! Wähemalt rahu tahan ma!

Kati. Üksinda ei jaksa ma sind wiia. Ma waatan, kas ehk keegi mulle appi ei tuleks.

Mihkel. Too mu kepp siia, küll siis juba läheb. (Kati läheb ära, jättes eesriide awatuks.) No on see aga tore lugu! Et see mul just nüüd pidi juhtuma! Di sa taewas, mislugune janu mul on. (Matkatab juub.) Terwe tiigi wõifjin ma tühjaks juua — see tähendab — kui see õlu oleks.

Kati (teeb nagu näeks ta Hansu õues ja hüüab ahnast wälja). Hans! Hans! Kui sul pisut aega on, siis tule korraks siise. Ole nii hääd!

Mihkel. Mispärast ta siis Hansu, seda igawest lontrust, kutsus?

Hans (lööb kambriukse tugewasti kinni, sellega näidates, nagu tuleks ta wäljast). Noh, mida Kati proua soovib?

Kati. Sa pead aitama Mihkilt tahakambriise kanda. Üksinda ei saa ma sellega kuidagi hakkama.

Hans. Seda ma wõin! (Kati, Hans, ja Anna lähewad Mihkilt juure.) Tere kah, Mihkel. Noh, mis on siis sinuga? Oled kuuldawasti endale remonti teind. . .

Mihkel. Pea suu, sinu kaastundmisi ma juba ei tarwita. Üsta mind parem, et ma tahakambriise saafjin.

Hans. Kohe, kohe! Kati wõtab pahemast käest kinni, Anna hoiab haiget jalga ja mina toetan paremat kätt. Nüüd pikkamisi üles tõusta! Noh — üks, kaks, kolm! — (Tõstawad Mihkilt.)

Mihkel (tarjudes). Ai, ai! Täewa pärast! Tahate mind wiist küll ära tappa! Ai, ai! — (Istub woodi äärel.)

Kati. On sul walu, Mihkel?

Mihkel. Pea parem juu. Küsiib weel! See ennast siia ja sina, Hans, siia teisele poole! (Hans seisab paremal, Kati wafatul pool. Mihkel paneb oma käed mõlemite õladele. Anna hoiab paremat jalga taenla all. Bahema jalaga puudutab Mihkel mõnikord põrandat. Kõit neli sammuwad aeglaselt usse poole, kus juures Mihkel halebalt hoigab ja karjub. Teised naerawad salaja kõrwale. Kati, Anna ja Hans tulewad tasa naerdes rõõmsalt teistest toast tagasi.)

Hans. Jõudsiime teda niikaugele petta, et ta oma murdunud jalga usub. Muu tuleb iseendast.

Kati. Ma pean nüüd pisut wäljas töid korraldama, sina Anna, jääd siia ja kui isa kutsub, siis ülle mulle. Nägemiseni, Hans. (Kati ära.)

Anna. Kuid kas see mitte ülekohus pole, isaga nüüifji mängida?

Hans. Seekord mitte, sest et see kõik sinu ema ja ka meie eluõnne puutub. Sa pead nägema, Anna, et ma sind weel täna õhtul kui oma pruuti teistele awalikult esitan.

Anna (ustmatult). Kuidas sa sellega walmis peafsid saama! Sa tead ju wäga hästi, kui kangeaeline isa on.

Hans. See jäta juba minu mureks! Iga tahes saad sa täna pruudiks. . .

Anna. Ah, kui see mu ammune igatsusford täide läheks! . . .

Nr. 2. Duett.

Anna.

Pruudipõlwo on kenam küll siin ilmas, paremat ei leia keegi wiist.

Hans.

Südameid ta õnnistab, teeb armjaks, õnne päike kiirgab kummalist. Beigmees pruut — kõlab armjasti!

Anna.

Beigmees pruut — kõlab armjasti!

Mõlema d.

Õnnelik see olla wõib, kes armastusest elabi

Anna.

Armastus on ilusaim siin ilmas, paremat

Hans. [ei leia keegi wiist!

Armastus on ilusaim siin ilmas, paremat
ei leia keegi wiist!

Mõlemad.

Ruu ja tähed paistwad selgest meie mõle-
mile ööl.

Kostub rõõmus linnulaul, meie tulewikuteel!

Mured, hädad — tundmatud meile.

Rõõmul jädelemas meie silm!

Tuul meil õiji raputab teile.

Do, nii ilus, nii ilus maailm!

Hurmaw on me wangipõlw —

elu — paradiiši nõlw.

Suultel naeratus meil olgu ikka,
ärgu kohutagu pime öö.

∴ Ja kui üksmeel saadab meid nõnda
õnnestub me käes siis iga töö! ∴

Hans.

Sa minu pruut, su peigmees ma.

Mõlemad.

Oh, kui pühalik on kõik see.

Hans.

Sa minu pruut, su peigmees ma.

Mõlemad.

Oled minu nüüd jäädwalt ja!

Hans.

Sa minu pruut!

Anna.

Mu peigmees ja!

Mõlemad.

Päike ja, minu õnne saar,

päike ja, minu õnne saar,

päike ja, mu õnne saar!

Hans.

Sa üksi minu!

Anna.

Sa üksi minu!

Mõlemad.

Sa üksi mu, ja üksi mu, oled mu.

Hans.

Sa üksi minu!

Anna.

Sa üksi minu!

Mõlemad.

Jah, sind ma waid ükfinda armastan!

Mihkel (hüüab tagatambriks). Kati! Kati!
Sarwit teid söögu! Kas siis keegi mind ei kuule?

Anna (Sanjule). Jäa hüüab! (Wastust.) Ma
tulen kohe, isa!

Welsker (sijestub wälisuksest). Tere, Anna,
tere, Hans! Segan küll teid mõlemaid, kuid peate
seeford juba sellega leppima.

Anna. Olge hääd, wõtke istet, härra wels-
ker! Ma teatan kohe emale, et teie siin olete.
(Ära tahatambriks.)

Welsker (Sanjule). Kena tüdruk see Anna.
Kui kaugel ja temaga oled, kui küsida tohin?

Hans. Kõik oleneb praegu isast, aga seda
loodan ma täna weel nii rahustada, et ta meile
oma nõusoleku lubab.

Welsker, Tubli, tubli, Hans! Soowin
sulle õnne.

Kati (sijestub õuest). Oh — teie olete juba
siin, härra welsker!

Welsker. Noh, kui juba nii raske õnne-
tulega ehk nagu meie arstid räägime, casus bell'i-
ga tegemist on, siis on ikka hääd, kui arst kii-
restli käepärast on.

Kati. Mitte naljatada, härra welsker! Teie
teate ju ometi millega siin tegemist on.

Welsker. Muidugi tean. Aga wäikene nal-
jallus sarnase kometimängu juures on ometi lu-
batud! Kas pole?

Anna (tuleb tagatambriks). Jäa tahab jällegi
siia tagasi tulla, sääl pole tal rahu! Tulge kõik
aitama! (Kõik lähewad ära ja toowad Mihkli, nagu
ennegi, tagasi. Nad tahawad teda jälle ajetada woodi.)

Mihkel (sarjub). Mitte woodi! — Mitte
woodi! Sinna tooli pääle aidake mind istuma!
(Woodi juures on üks waba tool, kuhu Mihkel pannakse
pittamisi istuma.) Bagana pihta, on see aga piin
ja wiletus, mis mulle just eile pidi juhtuma.
Seda ei kannata ma enam kauem wälja. Kõrt-
sist kostab pillimäng ja naer — see läheks weel,
aga et nad seejuures nõnda klaase kõlistawad,
joowad ja lõbussebes klawad, seda ei wõi ma
kuulda. Wõpats kuulsin weel, kuidas kõrtsimees
wärske waabi lahti wõttis ja ah — taewa pä-
rast, Kati, saada kohe keegi kõrtsu ja lae mulle
üks naps ja kuus õlut tuua!

Welsker. Aga Mihkel, mis ja ometi rää-
gid, ja ei wõi praegu mingil tingimisel nagu
meie, arstid, ütleme, mingiugust „aqualkoholikumi“
wõtta.

Mihkel. Mis ja ütlesid, wana fondipaikaja?
Mul on janu ja tahan õlu!

Welsker. Kas ja tahad, et su jalga nagu
meie, arstid, ütleme, „gitar“ lööb?

Mihkel. Oh mis, üks gitarre mul juba on,
teist pole mul enam tarwis.

Welsker. Aga kui me sul terwe jala maha
laasime, ehk, nagu meie arstid ütleme, amputeer-
ime, ning ja enam sammugi kätä ei saa —
mis ja siis ütled? —

Kati. Taewa pärast härra welsker, ärge
mulle hirmu tehke!

Welster. Kui ta wanawiisi edasi juua tahab, on kõik võimalik!

Kati. Jumal hoidku, et seda ei juhtuks. Aga armas Mihkel, kui see juba nõnda olema peab, et see su surmaks on loodud, siis võin sulle juba täna ette võelda, et ma sulle sehafeje matuserongi teen, misjulgust enne külas pole nähtud. Nelja hobusega lasen ma sind ära sõidutada.

Mihkel. Ära aja niisugust loba!

Kati. Ja ühe uue musta leinalooriga kübara ostan ma omale ja Annale ning uue leinafleidi lasen teha.

Mihkel. Täewa pärast, pea oma suu! Ma usun, sa ootadki wist juba, millal ma kõrwad pää alla panen. On seda keegi enne kuulnud. Selle rahanatufese, mis järel on, tahab sa kohe fleidi ja kübara jaoks ära raiata, kui minu silmad kinni on. Aga seda ei ole — just sinu fiuste ei sure ma veel niipea. Või tema tahab oma arwed ilma peremehega teha!

Welster. Aga, Mihkel, ära ennast asjata ärrita! Sinu abikaasa ütles seda ju ainult hää pärast. Siin tõin ma sinu närwide ta were rahunustuseks rohtu kaasa. Võta sellest paar lonksu. Anna, too supilusikas! Siin on. (Annab Mihkile rohtulaasi.)

Anna (toob supilusika).

Mihkel (waatab klaasi, mille külge suur arsti sebel on kleebitud). Mida sa, wana kondipaitaja, siia kofku tilgutand oled?

Welster. Sää! on ju kirjutatud. Kas sa lugeda ei oska?

Mihkel. Sarwit seda sõdi mõistab. Säh, loe mulle ise ette.

Welster (loeb). 1. Tincturium Jodi. 2. Unquentus Pedifulorum. 3. Kofain Narsonis. 4. Oleka Ricini. 5. Juuda siita. (Annab klaasi tagasi, enefes.) Ma olen uudishimulik, kuidas ta selle rohu kinni pistab.

Mihkel (waatab veel kord klaasi ettevaatlikult, äkki hüüab Hansju). Hans! Hans, pois! tule siia!

Hans. Mida sa tahad, Mihkel!

Mihkel. Sul on tugewad käed, raputa mind nüüd õige hästi. Aga nii, et mu haigele jalale häda ei tee.

Hans. Aga mispärast, Mihkel?

Mihkel (tungiwalt). Kas raputad wõi ei?

Hans. Kui sa just tahad, siis las käia. (Raputab Mihkilit tugewalt õlgadest. Welster kargab juure ja lütab Hansu kõrwale.)

Welster. Aga mis sul ometi meele tuleb, Hans!

Hans. Ta tahtis ju seda.

Mihkel (welsterile). Enne, kui omale rohtu fisse wõtan, pean ennast tugewasti raputada

lastma. Sää! on ju klaasi pääle selge sõnadega kirjutatud: „Enne tarwitamist hoolega läbi raputada.“

Welster. Jumaluke, oled sa aga ka üks suur oinas! Mitte sind, waid rohtu peab enne fisewõtmist raputama.

Mihkel. Ah nii. Wõi nõnda on see siis mõeldud.

Welster. Anna klaas siia, Mihkel. Anna, too mulle lusikas. (Welster lofputab tugewalt, kallab rohtu lusikasse ja annab Mihkile.) Säh, joo. (Kõrwale.) Olen uudishimulik, misjulguse näoga ta selle segu ära joo.

Mihkel (hoiab lusika kaudu käes, katjub juba paneb jälle ära, nuusutab, krimpjutab nägu ja sülitab. Lõpuks pigistab ta endal nina kinni ja joo ühe lonkfuga kogu rohu ära. Siis teeb ta toledaid näoilikutusi ja wisatab lusika, kuna ta muud kohasemat ei leia, welsterile järele. Kõik naerawad).

Welster (sataja naerdes, kuid tõsiselt). Mis sa teed, Mihkel? Kas see on tänu selle eest, et ma sulle hää rohu kirjutasin?

Mihkel. Ära tee mind wihaseks ja ära juhtu mu ilma alla, kui mu jalg terweks saab. Sul wõib halwasti minna.

Kati. Aga, Mihkel! Ma palun teid, härra welster, ärge pange pahaks, kui ta nõnda räägib. Ta ieeb seda haiglaste mõtetega.

Welster. Hää küll, Kati proua. Jätke nüüd mind haigega üksi! Mina pean oma konspiratioone segamata tegema ja, nagu meie arstid nimetame, diagnoosi teadma. Ka pean ma waatama, kas jalg õieti kinniseotud on. Citawal forral peab linnast veel ühe ametiwenna tooma.

Mihkel. Kuramuse pihta — mis see kõik maksma tuleb. Selle eest wõiksin ma terve õllewaadi tühjaks juua. (Teised lähewad paremale ära.)

Welster (tõmbab teise tooli Mihkile ette). Nii, et ma su jalga lähemalt waadata wõiksin, panen ma ta siia toolile. (Katjub satta, klopib lauakesi, torratab jne. Mihkel hoigab, karjub.) Seda poleks wõind keegi paremini kinni siduda. Pääsi on, et sa jalga õieti waitkelt ja rahulikult hoiaksid.

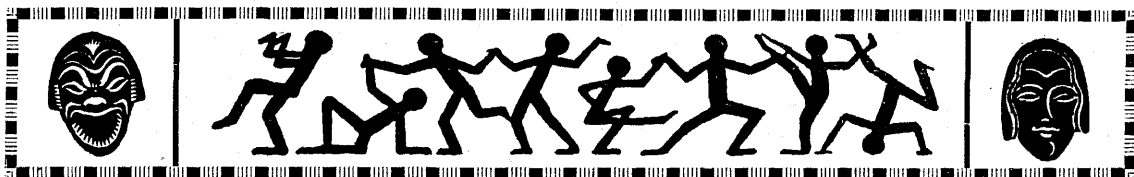
Mihkel. Kui kaua see lugu siis edasi kestab?

Welster. Noh — lähew ikka veel mitu nädalat, enne kui su jalg jälle käimiseks kõlbulik on.

Mihkel. Mi—is? Nii kaua? Ära aja loba juttu. . .

Welster. Noh — ma olen pääle sinu teisi inimesi kah arstind. Kuidas ma seda teen, on ükskõik. Lõpuks wõin ma ikka ühte võelda: mees on arstitud.

(Särgneb.)

Jüri jõuluseiklused

Jõulunäidend lastele

B. Kangerman

Tegelased:

Jüri — rikka taluperemehe upsakas poeg.

Juku — popsi poeg.

Kusti — Jüri väike vend.

Liisi — Juku väike õde.

Mann — Jüri väike õde.

Kaalu — haige sauniku väike poeg.

Jõuluvana.

Tõpra Jaagup — taluperemees Kitsekülast.

Lava: Ruumikas talutuba Jüri kodus. Kesetuba laud, ääres toole ja pinke. Vasakul uks õue, paremal kõrvaltuppa. Keskseinas aken, millest võimalusel näha lumine metsamaastik.

Jõululaupäeva õhtu. Toapõrand küüritud puhtaks, laudadel valged puhtad linad. Õues ämarduv talveõhtu.

Juku (istub pingil, raamat põlvedel ja pää toetund kätele, loeb)... Ja ütles: „Rahu olgu teiega!“ Siis nähti taevas heledat tähte, mis säras otsekui suur punane tuluke... (Jääb mõttesse). Täht olla karjastele juhatand tee jõululapsukese juure... (Läheb aknale ja vaatab taeva). Täna on jõululaupäeva õhtu, täna peaksin minagi seda suurt kullast tähte nägema. Jaa, taevas särab tuhandeid tähti, ent kõik nad sirendavad vaid, ei ükski liigu...! (Tuleb jälle pingile tagasi). Õpin õige veel. See laul jõlurõõmust ei taha mulle kuidagi pähe jääda. Kuid ometi on jõuluvana tulemas. (Süveneb õppimisse).

Jüri (hääli õues kuulda). Kusti! Ku-uusti, kuu-riloom!

Kusti (ligemal). Mis tahad, Jüri?

Jüri. Kuhu sa lähed?

Kusti. Tuppa! Jõulusalmikuid õppima.

Jüri. Tule, teeme veel paar tiiru keldrimäelt alla!

Kusti. Ei enam, Jüri.

Jüri (vihaselt). Kas tuled või ei!

Kusti. Aga...

Jüri. Silmapilk tule siia! Ena mul ritsirätsikat, julgeb vanemale vastu hakata. Siis tule, kuurivaim. Noh, hoia kinni, lase ma istun pääle. Tõuka sa minema. Noh! Hut! Hii!

(Kuulda laulujoru, mis kaob).

Sass sai sõitu saaniga,

mina aga keerlen kelguga...

Liisi ja Mann (sisestuvad kõrvaltoast).

Liisi (seletab tulles Mannile). Nägin ise, kui nänn topsutas kapi kallal. Aga Kusti olla ise näind — terve kott jõlupräänikuid. Ja kompvekke! Sehaksed pikad! Siidipaberis! Triibulised nagu kilomeetripistid!

Mann. Oi — sõin hiljuti ühe sehakese ära. Magus kas või... oi, oi!

Liisi. Magus iki. Ega jõlukompvekke kibedaid tehta. Neisse pannakse poole rohkem magusat kui harilikudesse.

Mann. Aga — kas sa jõlulaulu oskad? Igal silmapilgul võib jõlumees tulla. Oota — kuula õige — kas pole kena laul: Õhtu jälle saabund püha...

Liisi (märkab Juku, kõvasti vahele). Ah — näe, Juku siin! Päriskõnnetas teine. No mis sas' nii üks siin istud?

Juku (stüvenenud raamatusse) ... sõitsid kaamelite seljas Naatsareti poole...

Liisi ja Mann (vaatavad imestanult üksteise otsa).

Mann. Oled sa, Juku, hulluks läind või?

Juku (ärkab mõtteist). Ei — ei — nõnda seisis siin raamatus! Egas mina... Ma pannud teid tähelegi.

Liisi. Ah salme õpid! Sul neid palju teada — ole hää poiss ja juhata mõni kena ka meile.

Juku. Jah — sääal laual on jõululaulik, sääal üks ilusam laul sees kui teine. Jõuluvanale meeltemööda iga laul, sest iga laul vajab õppimist ja hoolt ning hoolsus see ongi, mis vahe teeb hää ja halva lapse vahele.

Mann. Kui Juku suureks kasvab, saab ta professoriks. Ta on juba praegugi peaaegu nii tark nagu meie isa.

Liisi. Nänn ütleb ikka, et Jukul on hää pää. Mina olen küll tema õde, kuid pää ei võta mul mitte kui midagi kinni.

Mann (naivselts). Meie isa ütleb ikka alati emale, et igas perekonnas on ikka vaid üks hää pää. (Jukule). Kas tead Juku, kus Juri peaks olema?

Juku (on vahepeäl jälle stüvenend lugemisse, mõtteis). Juudamaal... Naatsaretis...

Mann. Mis?

Liisi (naerab).

Juku (ärkab). Ah soo! Ei — nii oli raamatus. Mis sa küsisid, Mann?

Liisi. Juku pää on täna õige segi.

Mann. Tule parem siia, Liisi, ei maksa segada teda. Istumise parem laua ääre pingile ja õpime ka midagi.

(Asuvad laua ääre ja hakkavad lugema).

Juri (katkendiline laul kostab õuest).

Siis käis karmauh, läks ümber saan ja Sass see oli maoli maan...

Ei! Pea kinni! Kusti! Kuu-uusti, Kuuurivaim! Kuhu sa jälle jooksed. Ritsirätikas sehake!

Kusti. Ai, ära loobi, Juri.

Juri. Pea kinni, muidu saad! Ah sa jooksed ikka, ah sa ei kuula vanema sõna! Kuu-riloom! Säh siis!

(Kostub mingisugune hoop vastu seinale, samal hetkel tormab tuppa)

Kusti (ja jääb hingeldades seisama ukse kõrvale). Ah!

Kõik (imestuses). Kusti!

Kusti. Suure jääpurika saatis mulle järele. Siit (näitab) läks mööda! Viuhti! Ah! Küll ma jooksin...

Mann. Kas Juri või?

Kusti. Nojah! Hambad mul juba hakkasid lõigisema külmast, aga ei tema ära minna lase. Müudkui seisa aga mäel ja tõuka tal kelku minema. (Soojendab suu juures käsi).

Liisi. Kas ta jõulusalmi ei tahagi õppima tulla?

Kusti. Ütleb teine, et õppimine olla lollide ajaviide.

Mann. Aga kui jõuluvana tuleb?

Kusti. Ütleb, et sehakest lori ei maksa kellelgi uskuda.

Juku. Tuleb aga siiski!

Kusti. Oi Juku, ole pai ja tuleta mulle see kena laul meelega, mis sa mulle kord õpetasid. Kogu aja seisab ta mul nagu keele pääl, aga mitte meelega ei tule. Kuidas ta nüüd oligi? (Mõtleb). Ma karjane... Ma rõõmus karjane...

Juku. Ei olnud see...

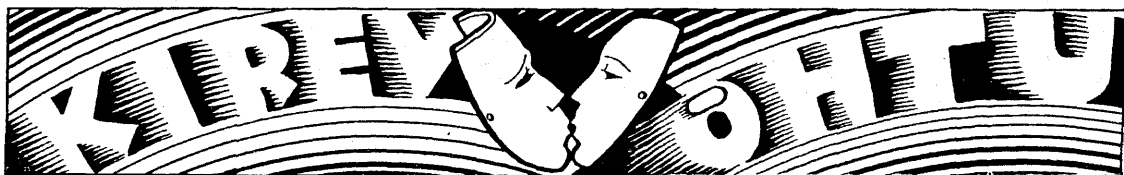
Kusti. Või ei olnud... Aga ehk on see: „Väsind olen, tahan ma...

Mann. Selle õpetasin ma sulle õhtupalveks! Ei ole see.

Kusti. Või ei ole... Niikui pühitud ära.

Juku. Ma olen väike karjane...

(Järgneb.)

Ubielu

Sans Reimani grotesk.

Mees ja naine logelewad diivanil. Mees on uinumas. Naine suitleb nii pool ja kolmweerand une wahel. Kärbes sumiseb. — Kaugel undawad kirikufellad.

Mees ähkleb, ringutab ja küsib:

— On need kellad?

Naine kuulatab.

— Mis kellad! See on kärbes.

— Vollus, see pole ometi kärbes. — Need on kellad.

— See on kärbes.

— Need on kellad.

Mõlemad kuulatawad. Mees:

— Teadagi, on need kellad. — Ei tea mida jääb helistataks?

— Ma juudan ometi kirikufelli kärbeist eraldada. Mina ei kuule kell. See on kärbes.

— Need on kellad.

— Aga kui ma sulle ütlen, see on kärbes.

— Jumal appi, need on ometi kellad. See pole ju mingi kärbes.

— See on kärbes!

— Need on kellad!

— Nah, ole siis õnnis ja usu.

— Milline totrus! Ma pole ometi segane.

Muidugi on need kellad! — Täitsa selgelt.

— Kärbes on see!

— Kus ma üksikuid kelladöke selgelt kuulen.

— Mida sina kõik ei kuule. Ma kuulen ai-

nult kärbest. Mille puhul 'peaks' praegu kellad helisema?

— Ja, seda tahaksin minagi meelesdi teada.

— Usu siis mind, see on kärbes.

Mõlemad kuulatawad.

Kellad lakkasid helisemast.

Ka kärbes ei tee enam häält.

Mees mõtleb: Wastik. — Nii on ta ifka.

Igal puhul. Sinna pole midagi parata. Jookse

wõi metsa. — Kärbes! — Naeruwäärt. Aga

tee talle selgeks! — Tema jääb oma kärbe juure.

— See on kärbes! Löö siinlamas toas ta nina

all kella — temale jääb see kärbeks. Sõgedus.

Kui ta omale midagi ette kujutab, siis ei ole järe-

andmist. Muidugi olid need kellad. — Mulle

selgeks teha, et see kärbes oli. . . Uinub.

Naine mõtleb: Kui ta juhustult mu mees

ei oleks, ma annaks talle wastu kõrwu. Dinas.

Ifka oma jonniga. Ifka oma jonniga. Temale

jäägu õigus. Kuulaku kes tahes, see on ju kär-

bes. Ei, aga tema — kellad! Praegusel tunnil

— kellad! — Milline puupää! . . . Aga iga-

päew nii. . . Kaamel. . . Ta uinub.

Naine näeb und kärbest, keda helistataks

fõrgelt kirikutornilt.

Mees näeb und kelladest mis tal üle näo

kõdiksewad.

Usna waitfelt algab kärbes jälle oma suminat.

See kuulduw kui kaugel kellahelin.

Jnimene ja aeg

Iwan Kusm. Brutkoffi monolõõg.

Jnimene waatas ajamõõtjale ja nuttis.

Oh jaa! Oh jaa! — õhtas ta pisarafilmil. Kes juudab mõõta aja sõõstwoolu, kes juudab ajada teda taga?! Siin on sekund, ma näen teda, kuid — 60 hüppefest ja ta on juba minuti kaugusel. . . Weel 59 × 60 hüppefest ja ta on juba tund. . . 24 tundi. . . ja juba päew. . .

7 päewa. . . 52 nädalat. . . 100 aastat —

Do! Edasi, itka edasi ja juba lahutawad tuhan-

ded, miljonid, miljardid aastad mind mu sekundist.

Do! Kes juudab mõõta aja sõõstwoolu.

Ja nii, arutades, uppus pisaraisse ja wajus

igawikku. —

Joogem terwisets!

Ühe kõrtsisõbra ülihuwitaw meeleolutsimine. Ühinetel P. Suide.

Lawa kujutab kõrtsieisist aiaga. Wajafal maja, ukkel kõrtsijilt. Maja ees laud pingiga. Paremal puud. Tago-pool aiawaade.

Etteandja on närustund riideis joomaritüüp. Tuleb tuitudes kõrtsist, wiinapudel wahib tastust wälja.

(Dellameerib.)

Wiina juua tõest on lõbus,
juues aeg läeb kiiresti,
kalli sõbra seltsis kõrtsis
aega wiita klaasi ees.

Joowad kurwastusest waesed,
joowad kaupme'd kaubeldes,
joowad kuulsad kirjamehed,
joon ka mina — nende terwisets.

(Wõtab pudeli tastust, joob.)

Joob professor tunde andes,
joowad ametmehed kõik,
joowad haiged, wangiwahid,
joowad ise arstidki.
Julgustusets näitlejannad
joowad — naised, luuletajad,
ajalehetoiimetajad, —
joon ka mina — nende terwisets.

(Joob.)

Joowad jahimehed jahil,
joowad autojuhikidki,
joowad tublist merimehed,
jõid meil isaijadki.
Joowad wanad tubisesed,
joowad tõest kõik sõjawäed,
joowad neiud, kelmikesed,
joon ka mina — nende terwisets.

(Joob.)

Jah! Kõik trimpawad! Sõnaga, kõik ilma armuta! Aga päässi on see, et inimesed kinnitawad ja tõendawad, et joomine ei ole kunst:

waletawad, päriselt waletawad! Mina tõendan, et juua, nõnda ütelda, kõige laiemas ja täielikumas mõttes päris kunst on ja ka kõige suurem kunst! Ja! Paljud õpiwad ja uuriwad tehnoloogiat, astraloloogiat ja ikka mine tea kõik mis loogiat. Aga mina hakkasin põhjalikult — wiinajoogilooiat õppima, uurima ja tähele panema ja tulin selle tipu pääle wälja, et meie maailm peagi nõnda kaput! . . . Lõepoolest kaput! . . . Rändawad tähed, Saturn, Weenus, Merkuur ja teised sää, kuidas neid kõiki nimetada, saawad kord purjus pääga linnuteel tähtedega kofku, Merkuur — Suure karuga, Sõel Wäitse karuga ja niisuguse praginaga, et kometid lõowad sabaga wastu maad, ja siis wajub maa kindlasti põhja — põhja. . . Noh, tarwis siis ka põhjani ära juua. (Joob.) Ja, aga ka muidu, justament, miks siis ei pea jooma, kui joomine rõõmuks on! Üdse on meil maailmas kaht seltsi lõbu, see on: läbilõõmine ja joomine. Armastama riimub pää- ehk tegusõnadega: naisst wõtma, warrusid pidama, suretama, matma, jne. . . Aga üks side, mis abiellu puutub, prr! . . . Ei, abielluda mina ei wõi. . . Päässi, wäljaminekute pärast! Minu isa jättis mulle pärast oma surma väga õpetlikud säädusepunktid pärandusets. „Kuule!“ ütles ta mulle, „Tustust poeg! Neli punkti on elusääduses, mis ja täitma pead, kui ja õnnelik soowid olla, need säädused on järgmised, pane tähele: tahad targaks saada — õpi! tahad rikkaks saada — näe waewa! tahad paradiisi pärida — palweta! tahad põrgu — abiellu! Ja — ma suren ennem, kui naisst wõtan. See on õigus! Päris õigus! Naisst ma ei wõta, tulgu mis tuleb, parem lähen kõrtsu tagasi ja wõtan weel ühe pudeli wiinajoogilooiat. (On wiimaste sõnade ajal liitund kõrtsi ukse poole ja kaob nüüd tuitudes kõrtsi.)

Neli kuningat

Artur Ubboni waatemäng neljateistkümnepäevast kirjandist 4 waat. 12 pildis. T. Wuttu Teaterkirjastus Tallinnas. 50 suure formaadis lhf. Hind Kr. 1.50.

Artur Ubbon on meie lawadel suure menuga läbi löönd autor. Ugas ta oma lawalist kirjaniku-karjääri „Toomapäewaga“ ning näitas järgneva „Lauluisa ja Kirjaneitsiga“ oma erilisi oskusi ajalooliste ainete käsitlemisel. Nagu nüüd asja-ilmund „Neli kuningat“ tõendab, teosel autor selles suunas tagajärjekalt, ondes meie suurim ja waiketeatreile ammuoodatud materjali meie endi ajaloost, milline ju endas sisaldab nii palju ainesitliku tänuiliku draamateose loomiseks.

„Neli kuningat“ käsitab epooki meie rahwa minevikust ja saatuslikust jüröö mäsjust ning tema päätegelasiks on, nagu näitab päälkirigi, 4 eestlaste kuningat: Vääne, Harju, Wiru ja Järwa wanem. Ajaloost on meile tuttav, et need 4 eestlaste kuningat wale lubaduste kaudu rüüklite

leeri meelitati ja sääl, wastupidi lubadustele, wangistati, metstult piinati ja hukati. Kaks teoseft läbifititudwat joont: ajalooline rahwuslik traagika ning noore Vääne wanema kulle õrn armastus oma rahwa tütre Mare wastu on draamas nii ühtlasels ja kindlaks ainesitüks põimitud, et ükski waatleja, samuti ka lugeja teosesse ükskõikelt suhtuda ei saa.

Teos ei anna mitte üksnes literatuurset wäärtsust, waid ta on kahtlemata nõuetaw ka lawadel, kuna autor tema täiendand lawamärtustega, ja sellega kawatsend just lawadele. Nii tegelaste arw, kui ka lawamuuted wõimaldawad näidendi lawastamisft ka waikelawadel. Kohke piltide arw ei tohiks olla selle näidendi repertuaari wõtmise takistuseks, kuna lawamuuted hää kahtmise juures kergesti on teostatawad. Kahtlemata on „Neli kuningat“ maiuspala meie kehvale algupärasele näitekirjandusele, mille tõttu temaga ligemalt peaks tutwuma iga teatri-föber linnas ja maal.

RML.

Emafe maamuld

Agnis Laari näidend 3 waatuses.

See teos an üsna lihsameelne, kus kõik sünnib nagu nõiduse wäl — ifeeneft, arwestamata psüfoloogiat ja muid elulisi põhjuseid. Lõbunaine tohe uhtustab oma „ameftiga“, taluteenija küüb wõõraft nähes tohe esimejel momentid: „Kes see unftafas on?“ Ennastäis perepoe, (hää karifatuur) kujuk nagu taewast kuulujuttude tõufel kosja ja kui khlus Hugoga sobib, siis on kllarahwas nagu wälk tohal, et muusfta ja tantfuga saawutada hää lõpuueffekt. Selle näidendi mõtte ja sündmustiku läbiwiimiseks oleks waja ainult seftse ofalift kuid teist niipalju ofalift on asjaltalt abijõududeks toodud, kes esinewad ainult ühes etteastes ja kaowad siis jäljetult kirstades laiali näidendi üldmuljet. Situatfioonide mängu on üsna wähe, nende ajel täidawad pitad monoloogid. Paiguti need on tõsised, asjalitud, nagu draamas, paiguti jälle karifeeritud jandilised. Kes teatri suftes kõik marjad on maitfunud, seda „Emafe maamuld“ muidugi ei rahulda, aga kui mõõdu-

puu lühemaks teeme siis ei olegi asi nii halb. „Emafe maamuld“ on ifkagi näidend mõttega. Ka ei tehta selles kirjandust kirjanduse enese päraft waid kõnelatse puhtsüdamiliftelt Eesti omast elust-olust ja asjast. Näidendi neit siit lihtmeelus on lihsameelsete publikule ifegi wooruseks. Ei makfa nina kirjutada iga algupärase näidendi üle, mis ei anna wälja Euroopa mõõtu. Euroopa laiatub end Eesti rahwa rahaga suurtes kufeteatrites, kuhu ifegi eestilõhnalift „Mitumärdit“ siise ei lastud. Eestipärane näitekirjandus aga saab areneda ifkagi loostõlas laiade rahwahulkade waimlise tajeme ja maitfega — seft Eestis on weel küllalt kohti, kus „Emafe maamuld“ seifab rahwa maitfest tublisti kõrgemal. Weel leidub näitelawu, kus mängitakse alles „Seitsme puudast ämma“, kui sinna päälseks nüüd „Emafe maamuld“ siis oleks see juba suur edu ja näidend on sellega oma olemise õigustand.

J. Metua.

Kahe parema lawateose teine trüff

Käesolewal suwel ifimus teises parandatud ja täiendatud trüftis M. Kihbergi „Püwe talus“. Selle meienäitekirjanduse alusfamba uuel kujul ilmunift tuleb kõigiti terwitada, kuna nüüd maateatriel jälle wõimalus awaneb rahwale armsaks saand lawateost uuel kujul ja kõigiti ajastastatult lawastada.

Warsti ilmub teises ja parandatud trüftis ka Kr. Ruusoffi hästi läbilõõnd ja parim näidend „Kiwi“. Selle uue trüfti järgi ootawad maanäitlejad juba ammugi, kuna ta on muudetub lawastajaile weelgi praktilisemaks ja töötab seega saada tõmbetükks.

Küsimusi ja vastuseid

L. L. Paliverest.

Otsin pantomiimi „Imearst“ ja kavatsen koha pääl lavastada, kuid selgub, et siin ühtegi inimest pole, kes pantomiimi etendust varem oleks näind. Ka mina ise mitte. Palun teatage kas pantomiimi lavastamine vajab midagi erakorralist? Minu arvates pantomiim tundub laval igavana?

Vastus.

Ettekande „igavus“ oleneb teadagi tüki ettekande osavusest. Üldiselt pole aga pantomiimid laval sugugi igavad, seda „Imearst“ eriti mitte, milles leidub väga palju huumorit. Pantomiim aga tarvitab hääd, läbi-mõeldud koomikat, kindlat kokkumängu ja sobivat tempot. Et tempot veelgi tõsta, saadab pantomiimi tavaliselt lõbus muusika. Kiiretempoline polka või marss käsikäes aeglase valsi või lauluga on kõige kohasem. Kui orkester puudub, võib selle aset täita tubli gramofon, võimaluse korral valjuhääldajaga.

Lõpuks olgu Teie tähelepanu juhitud sellele, et pantomiimi esilhel leiata nii mõnegi tulusa marke pantomiimi lavastajale.

Maanäitejuhtide kursused Tallinnas.

16. augustist kuni 6. septembrini korraldatakse Tallinnas ülemaalikud väikelavade näitejuhtide kursused. Uudisena neil kursustel on asjaolu, et lavastamisele tuleb ka lastenäidend. Kuna see näidendiliik senipeetud kursustel tundmatu on olnud, töötab eelolev kursus eriti olla huvitav, seda esikätt maapedagoogidele — näitejuhtidele, kelledele suvine vaba vaheaeg hääd võimaluse pakub kursustest osavõtuks. Teistest näidenditest tuleb lavastamisele Agnes Taari „Emake maamuld“, rahvatükk 3. vaatuses. Mõlemad lavastused tulevad avalikule ettekandmisele ühes Tallinna teatris.

Kursustest osavõttu tuleb soojalt soovitada kõikidele näitejuhtidele ja lavakunsti harrastajatele.

Richard Kullerkupp †

Nädalaid tagasi vilksahtas ajalehis tagasihoidlik teade Richard Kullerkupu traagilisest surmast endatpamise teel. Vähe hüüti talle järele leinasõnu, sest kadunu ise oli võõras ilmale, oli invaliidina täielikult eraldatud ilmast ja võis oma hingepakitsusi avaldada ilmale vaid surnud tähtede kaudu. Aga sellegi võimaluse piiras talle saatus, paisates mehe elama vaestemajja, kus valitses hingerusuv õhkkond.

Vaatamata ümbritsevale ummikule, teotes kadunu siiski energiliselt kirjanduspõllul, näidates erilist huvi ja kalduvust draamakirjandusele. Olgugi, et tema lavateosed ei pretenteerinud suuremale lavule, väikelavadel oli ja on neil ka tulevikus poolehoid ja otstarveline koht täita. Tema läbilõõnumaist naljamängest on maal populaarsuse omand „Geenius“, „Lõbusõit Helsingi“, „Püha Mihkel“ ja „Rahaauk.“ Läbilõõnumaid draamasid on „Tantsjanna“ ja „Toomapäev“. Neis draamades peegeldub looja otsiv hing, alati rahutu, alati kärsitu. Seepärast on ta näidendid tempokiired, elavad ja haaravad.

Kullerkupu on õigusega mõnelt poolt hüütud elu valulapseks ja see on palju mõjutand tema kui kirjaniku loomingut.

Tähelepanu!

Kes „Rahvanäitelava“ veel aboneerind ei ole, kuid 1931. aastakäiku siiski soovib omandada, seda palume tellimusega rutata. Kuna meil tellimusi on saabund kaugelt rohkem kui oli arvatud ette, seetõttu on 1—5 üksiknumbrid müügi-lõpukorral ja alates 6-ndast numbrist on „Rahvanäitelava“ TOIMETUS.

Väljaandja: EDUARD KÜÜN

Tallinnas, ~~Trüübri 31~~ Lai tän. 38

Vast. toimetaja: H. KNUMAN